

Облік і оподаткування

УДК 336.145 (477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15309515>

Контроль оборотних активів за участі ІТ-компаній в умовах війни

Швець Володимир Євгенович

канд. екон. наук, професор,

професор кафедри обліку і аудиту,

Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9940-689X>

Юрченко Олександра Богданівна

канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри обліку і аудиту,

Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0126-342X>

Ярига Орест Ярославович

аспірант кафедри обліку і аудиту,

Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна,

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-2600-7518>

Прийнято: 06.04.2025 | Опубліковано: 23.04.2025

***Анотація.** У статті розглянуто теоретико-методичні, організаційні та практичні питання контролю оборотних активів в умовах російської агресії в Україні. Встановлено недостатню увагу до питань контролю оборотних активів компаній в умовах війни в Україні, зокрема щодо особливостей*

функціонування різних видів контролю з використанням ІТ-технологій. Досліджено основні види контролю та їх класифікацію на прикладі оборотних активів компанії та визначено основні завдання контролю оборотних активів на прикладі ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ». Уперше виокремлено у системі контролю в Україні такий вид як міжнародний контроль, який є особливо актуальним в умовах російської агресії, насамперед для з'ясування виконання фінансових і структурних зобов'язань компаній та встановлення приналежності партнерів до компаній із санкційних списків у зв'язку із підтримкою російської агресії. Розкрито методичні та організаційні питання контролю оборотних активів ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» в умовах війни. Відзначено роль Дія Сіті для організації контролю в умовах воєнної агресії. З'ясовано активну участь Національного антикорупційного бюро України щодо виявлення та розслідування корупційних дій з використанням криптовалютних активів. Визначено важливість застосування у внутрішньому контролі компаній процесу диджиталізації, зокрема використанням досвіду провідних компаній таких як «НІБУЛОН», яка належить до великих експортерів зерна і володіє багатьма зерносховищами в Україні. Установлено участь ІТ-компаній в інформаційному забезпеченні контролю оборотних активів. На матеріалах ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» та проаналізовано результати незалежного контролю компанії. Уперше сконцентовано увагу на міжнародному контролі діяльності компаній з використанням ІТ-технологій. Відзначено активну участь у міжнародному контролі Держфінмоніторингу і Міністерства цифрової трансформації України щодо ідентифікації переліку російських криптообмінників з метою повного блокування їх хостингу. та урухомлено механізм автоматичного блокування їхніх криптогаманців.

Ключові слова: воєнна агресія; втрати; контрольні параметри; методика; оборотні активи.

Control of Current Assets in IT Companies under War Conditions

Volodymyr Shvets

Ph. D in Economics, Professor,
Professor of the Department of Accounting and Audit,
Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9940-689X>

Oleksandra Yurchenko

Ph. D in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Accounting and Audit,
Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0126-342X>

Orest Yaryga

Postgraduate student of the Department of Accounting and Audit,
Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine,
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-2600-7518>

Summary. *The article deals with theoretical, methodological, organizational and practical issues of current assets control in the context of Russian aggression in Ukraine. Insufficient attention has been paid to the issues of controlling the current assets of companies in the context of the war in Ukraine, in particular, to the peculiarities of functioning of various types of control using IT technologies. The main types of control and their classification on the example of current assets of the company are investigated and the main tasks of current assets control on the example of ALLIANCE MARKET LLC are determined. For the first time, the author identifies such a type of control in the Ukrainian control system as international control, which is particularly relevant in the context of Russian aggression, primarily to determine*

whether companies fulfill their financial and structural obligations and whether their partners belong to companies on the sanctions lists in connection with supporting Russian aggression. The methodological and organizational issues of controlling the current assets of ALLIANCE MARKET LLC in wartime are revealed. The role of Diia City in organizing control in the conditions of military aggression is noted. The author shows the active participation of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine in detecting and investigating corruption with the use of cryptocurrency assets. The importance of applying the digitalization process in the internal control of companies is determined, in particular, using the experience of leading companies such as NIBULON, which is one of the largest grain exporters and owns many grain storage facilities in Ukraine. The participation of IT companies in the information support of current assets control is determined. The results of the independent control of the company are analyzed based on the materials of ALLIANCE MARKET LLC. For the first time, attention is focused on the international control of companies' activities using IT technologies. The State Financial Monitoring Service of Ukraine and the Ministry of Digital Transformation of Ukraine actively participate in the international control of the list of Russian crypto-exchanges to identify them and to block their hosting completely. and the mechanism of automatic blocking of their crypto-wallets was launched.

Keywords: *military aggression; losses; control parameters; methodology; current assets.*

Постановка проблеми. Контроль, як функція управління компанією в умовах російської агресії набуває своїх певних особливостей. Під час війни зростають ризики для компаній стосовно втрати майна і, зокрема оборотних активів які найлегше втрачаються. Особливо це стає актуальним для суб'єктів господарювання які потрапили у зону бойових дій. Але таких ризиків у сьогоdnішній важкий час для України не може уникнути ні один суб'єкт господарювання де б він не знаходився. Така ситуація вимагає переосмислення

функціонування системи контролю в державі щодо зниження ризиків знищення активів, які сумарно складають економічну безпеку України. У цьому контексті необхідно розробити такі заходи для підвищення ефективності системи контролю, яка використовуватиме найбільш сучасні ІТ-технології та міжнародну підтримку нашої країни. Зауважимо, що урядом вже запроваджено цілий ряд законодавчих заходів у сфері діджиталізації обліку, аналізу і контролю в Україні [1-2]. Створена за допомогою ІТ-технологій система контролю в Україні сприятиме вчасному виявленню суб'єктами господарювання ризиків втрат оборотних активів, які найбільш вразливі у надзвичайних умовах викликаних російською агресією.

Аналіз досліджень та публікацій. Питання обліку контролю оборотних активів розкрито у багатьох працях науковців і практиків, а сам: З. Л. Бандури, А. М. Герасимович, Є. М. Калюга, Л. Г. Ловінської, В. В. Жука, С. Ф. Легенчука, Н. М. Проскуріної, С. В. Приймак, Є. М. Романіва, Г. В. Савицької, І. Б. Садовської, В. О. Шевчука, ін [3-6]. Але більшість досліджень не враховують реалій військової агресії [10-11]. Тільки після 2022 р. окремі автори розпочали фокусувати дослідження з врахуванням надзвичайних умов в Україні [14-16]. З'являються наукові дослідження присвячені можливостям використання штучного інтелекту у побудові сучасних облікових систем для управління запасами на підприємствах торгівлі [13-16]. Водночас, контролю оборотних активів суб'єктами господарювання в умовах війни та в одночасним застосуванням ІТ-технологій не достатньо належної уваги. Особливо це стосується міжнародного контролю як окремого виду, який потребує більш глибокого дослідження. Важливо з'ясувати усі можливості міжнародного контролю, як на рівні органів державного контролю в Україні у тісному співробітництві з міжнародними організаціями, так і для українських компаній які не тільки зацікавлені у такій співпраці, але й зможуть захистити свої активи в умовах російської агресії шляхом напрацювання відповідних механізмів взаємодії.

Мета роботи. Метою статті є дослідження теоретичних засад та поглиблення найбільш передового практичного досвіду щодо контролю наявності й використання оборотних активів компаній із можливостями залучення ІТ-компаній. Це сприятиме поширенню досвіду організації контролю в умовах військової агресії та застосуванні фінансових санкцій проти окремих компаній.

Виклад основного матеріалу. У статті застосовано загальнонаукові й спеціальні методи дослідження. За допомогою таких методів: індукції та дедукції, абстрагування й конкретизації; - розкрито зміст основних видів контролю оборотних активів компанії. За допомогою другої групи методів, а саме: комплексності та системності визначено шляхи удосконалення організаційно-методичних основ контролю за участі ІТ-компаній в умовах військового стану в Україні.

У першу чергу з'ясуємо зміст контрольних процедур у залежності від видів контролю на прикладі оборотних активів торговельної компанії ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» (табл. 1).

Таблиця 1.

Види контролю оборотних активів ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ»

№	Вид контролю	Контрольні процедури
1.	Державний	законне використання оборотних коштів; повнота нарахування і вчасна сплата податків і обов'язкових платежів; цільове використання кредитних ресурсів наданих під державні гарантії; правильність ведення бухгалтерського обліку; достовірність фінансової звітності
2.	Внутрішній	оперативне спостереження за законним і ефективним використанням грошових коштів та їх еквівалентів; контроль дебіторської заборгованості; контроль інших оборотних активів; правильність та вчасність ведення обліку; організація внутрішнього контролю оборотних активів і достовірність відображення інформації про них у звітності
3.	Незалежний	аудиторський контроль організаційно-методичного забезпечення обліку оборотних активів і підтвердження достовірності інформації про них у звітності; достовірність методів оцінювання оборотних активів

4.	Громадський	контроль екологічного впливу компанії; доцільність діяльності компанії в громаді та її вплив на розвиток конкуренції; оцінка цінової політики компанії; оцінка споживчих якостей товарів і продуктів.
5.	Міжнародний	контроль за виконанням фінансових і структурних зобов'язань; контроль за приналежністю партнерів до санкційних списків у зв'язку з російською агресією; контроль за відмиванням коштів набутих злочинним шляхом

Джерело: авторська розробка

Як видно за даними табл. 1, до найчастіше описаних видів контролю традиційно відносили державний, внутрішній, незалежний і громадський, то в умовах війни слід додати ще й міжнародний контроль. Адже першим нормативним документом з початку російської агресії в Україні став Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» [14]. Передбачено, що порушення вимог режиму воєнного стану надає державним адміністративним органам право вилучати у суб'єктів господарювання і громадян різноманітне електронне, а контроль за діяльністю військового командування, органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану здійснює Рада національної безпеки і оборони України (РНБО).

Однією із суспільно значимих в Україні є Компанія ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ», яка здійснюючи операційну діяльність належить до великих платників податків, а відтак виступає об'єктом податкового контролю [12]. Податкова служба України здійснює контроль над вище згаданою щодо таких основних напрямків: законне використання оборотних коштів; повнота нарахування і вчасна сплата податків і обов'язкових платежів; цільове використання кредитних ресурсів наданих під державні гарантії; правильність ведення бухгалтерського обліку; достовірність фінансової звітності.

Важливими об'єктами дослідження органами державного фінансового контролю в умовах воєнного стану виступають розрахунки за допомогою криптовалюти. Зокрема, Національне антикорупційне бюро України (НАБУ)

залучено до виявлення і розслідування корупційних дій з використанням криптоактивів у 2023 . Більш, як 250 детективів і аналітиків НАБУ у травні 2023 р. розпочали вивчати інструменти корупції із застосуванням криптовалютних технологій. Це перший найбільш масштабний тренінговий курс в історії НАБУ до якого залучені експерти з віртуальних активів України та багатьох країн світу. За участі фахівців криптоспільноти та розробників аналітичного інструментарію обігу криптомалютних ресурсів Національне антикорупційне бюро України набуде досвіду швидшого виявлення та ефективного розслідування корупційних схем із застосуванням криптоактивів. Адже значну частину вкрадених коштів корупціонери намагаються акумулювати, використовувати та приховувати у криптовалютних активах, які менше контролюється зі сторони НБУ. Саме тому для використання в роботі таких умінь було організовано 9-ти місячний тренінг “CryptoEdge”: Криптовалютні технології та методики розслідування злочинів з використанням віртуальних активів», де фахівці НАБУ підвищують знання і навички з відслідковування та документування незаконних “Crypto” активів, використання світових та найбільш популярних “Crypto” інструментів. Це сприятиме налагодженню кооперації та взаємодії з українськими та світовими криптобіржами та криптообмінниками, а також оперативному обміну інформацією з міжнародними правоохоронними організаціями. Відтак, працівники НАБУ будуть інтегровані до міжнародної системи крипторозслідувачів, а криптовалюта перестане слугувати корупціонерам для приховування злочинів.

Це пов’язано з умовами воєнного стану в Україні, адже ці функції стали прерогативою внутрішнього контролю тих суб’єктів господарювання, що потрапили під обстріли і втратили майно. Як вид контролю, внутрішній контроль окрім традиційних методів продовжує підлягати диджиталізації, як і цілісні обліково-аналітичні системи суб’єктів господарювання [13]. Це процес застосовують не тільки ІТ-компаній, але й інші суб’єкти господарювання з використанням досвіду провідних компаній. Наприклад, компанія «НІБУЛОН»,

яка в експорті зерна працює більше 20-ти років і продає його у 76 країнах, володіє багатьма зерносховищами в Україні [8], у 2022 р. створила програмний продукт «Кабінет постачальника» [7]. Цей продукт розроблено фахівцями компанії з метою внутрішнього контролю взаємовідносин із постачальниками. Основна мета цього проєкту - використання сучасних технологічних рішень для створення максимально комфортних умов, як для управлінського персоналу, так і постачальникам. Функціонал рішення охоплює найбільш актуальні питання: контрактно-договірний облік; кількісно-якісний облік; удосконалення комунікації. Передбачено для кожного постачальника компанії персональний кабінет, як єдиний інтерфейс взаємодії, який надає вичерпну інформацію про історію, поточний стан та перспективні напрями партнерства. Аналітичний блок рішення опрацьовує дані про ефективність як в розрізі кожного окремого процесу перебування продукції на майданчиках компанії «НІБУЛОН», так і проводить аналіз і контроль переміщення збіжжя на кожному етапі. «Кабінет постачальника» містить інформацію про минулі та чинні договори, історію розрахунків, стан виконання зобов'язань та має функціонал персоналізованого розрахунку знижок відповідно до якості сільськогосподарської продукції без необхідності додаткових перемовин з постачальником по телефону. Корисність цього проєкту поширюється практично для усіх суб'єктів господарювання і сприяє використанню сучасних технологічних рішень для створення ефективних умов співпраці з постачальниками. На нашу думку, цифровізація процесів обміну інформацією дозволить партнерам підвищити ефективність управління, як виробничими так і торговельними операціями. Новітній проєкт поєднує декілька облікових систем компанії з можливостями створення застосунку для Android та iOS, що сприятиме зручному використанню з метою прийняття оптимальних рішень. Поглиблення внутрішнього контролю може здійснюватися із упровадженням в Україні застосунком «Дія». Одним із аспектів діджиталізації облікової політики суб'єктів господарювання є подальша її гармонізація до упровадженого в Україні застосунку «Дія», зокрема це стосується запуску в

Україні державного сервісу «Відновлення» [15]. Однак на відбудові знищених війною населених пунктів може виникнути загроза корупції, і для її запобігання урядом України опрацьовано ряд державних програм відновлення у форматі який має знизити ці ризики в економіці, енергетиці, транспортній інфраструктурі та в соціальній сфері. Адже тільки у 2021 р. антикорупційний ефект від діджиталізації державних послуг склав 16 млрд грн. [15].

Таблиця 2.

Контрольні параметри щодо юридичних осіб у якості резидента Дія Сіті

№	Обмежуюча площина	Кількісні параметри
1	Зареєстрована на території іноземної держави	100 %
2	Частка статутного капіталу належать державі Україна або територіальній громаді	25 % і більше
3	Має статус неприбуткового підприємства, установи, організації	100 %
4	Порушила вимоги законодавства щодо розкриття інформації про кінцевих бенефіціарних власників	100 %
5	Власником часток у статутному капіталі є держава-агресор	100 %
6	Частка статутного капіталу належать зареєстрованим у державах, включених Групою з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF)	25 % і більше
7	Застосовано міжнародні санкції визнані Україною	100 %
8	Визнана банкрутом	100 %
9	Перебуває у процесі припинення діяльності	100 %
10	Наявність податкового боргу більш як 30 днів	10 мінімальних заробітних плат
11	Постачальник послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів, який не включений у реєстр	100 %
12	Здійснює діяльність з організації та/або проведення азартних ігор	100 %

Джерело: сформовано авторами на основі даних [1]

Отже, як видно за даними табл. 2, ці контрольні параметри використовують при рішенні про втрату статусу резидента Дія Сіті. Водночас, уповноважений орган зобов'язаний зазначити підстави такого рішення. Рішення про втрату статусу резидента Дія Сіті опубліковують на офіційному веб-сайті уповноваженого органу не пізніше наступного робочого дня з моменту

прийняття рішення. Водночас надсилають електронний лист на адресу електронної пошти резидента Дія Сіті з електронним підписом (відповідно до вимог Закону України «Про електронні довірчі послуги»), а також з обґрунтуванням, що має містити повний перелік фактів про підстави втрати статусу резидента Дія Сіті. Зокрема, має містити посилання на заяву резидента Дія Сіті, звіт про відповідність, незалежний висновок, рішення суду, відповідні державні реєстри, бази даних, інформаційні системи державних органів або міжнародних організацій, чи документи компетентних органів іноземних держав [1]. Особливої важливості набувають законопроекти про цифрову акцизну марку на алкоголь і тютюнові вироби, а також запуск Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва (ЄДЕСБ). Успішно втілено в життя такі проекти, як дистанційна реєстрація ФОПів, сервіс «єМалятко», цифрова карта оформлення дозвільних документів на користування надрами та водними ресурсами.

Незалежний (аудиторський) контроль оборотних активів покликаний до реалізації контролю організаційно-методичного забезпечення їх обліку та підтвердження достовірності інформації про них у звітності. Наприклад, звітність ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» підтверджена аудитом ТОВ «Енерджекс аутсорсинг», яке провело незалежний контроль і у висновку стверджує, що звітністю відображено достовірно в усіх суттєвих аспектах фінансовий стан компанії на 31 грудня 2023 р. Вказано також, що фінансові результати і грошові потоки за звітний рік відповідають міжнародним стандартам фінансової звітності та закону України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [12].

Громадський контроль здійснюють громади на тих територіях на яких знаходяться підприємства компанії ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ». Мета цього виду контролю передбачає захист інтересів місцевих громад від несанкціонованих викидів відходів запасів, зіпсутих товарів та іншого негативного екологічного впливу компанії, які займаються підприємництвом на території громад[15]. Громади контролюють доцільність діяльності компанії на території громади та її

вплив на розвиток конкуренції, яка б сприяла надійному та ефективному забезпеченню населення громади доступними у ціновому вимірі товарів, а також хороших споживчих якостей товарів і продуктів.

Міжнародний контроль, як вид контролю спричинений євроінтеграційною стратегією України. Водночас, в умовах російської агресії зросли потреби України в зовнішньому фінансуванні, які наприклад у 2024 році становили понад \$37 млрд. Одним із ключових факторів успішного їх покриття є виконання Україною взятих на себе зобов'язань перед міжнародними партнерами. Наприклад, реалізація індикаторів і структурних маяків програм Ukraine Facility та МВФ є важливим кроком для досягнення макростійкості, переходу до економічного зростання, покращення добробуту українців та підвищення довіри до України з боку всіх міжнародних партнерів та іноземного бізнесу. Механізм підтримки України з боку ЄС передбачає надання €50 млрд протягом чотирьох років за умови успішного виконання 150 індикаторів. У 2024 році державний бюджет може поповнитися сумою у €16 млрд фінансової підтримки за програмою Ukraine Facility. У разі невиконання або протермінування індикаторів ЄС зменшуватиме фінансування від першочергово закладеної суми. Аналіз міжнародного співробітництва органів державного фінансового контролю України показує, що в умовах російської воєнної агресії найбільш важливою площиною цієї співпраці є обмін інформацією щодо виявлення та зупинення/замороження активів, які належать особам причетним до організації та провокування російської агресії в Україні. У цій площині Держфінмоніторинг здійснює постійну аналітичну роботу, в рамках якої направлено 658 запитів до 147 підрозділів фінансових розвідок іноземних держав. Крім того, представники Держфінмоніторингу брали участь у складі оперативної групи “Task Force” щодо виявлення, арешту активів, що належать особам, які організовують, забезпечують та провокують проведення російської агресії, як на території України так і за її межами. Така робота здійснюється з метою подальшої їх

передачі таких активів до державного бюджету України для забезпечення відбудови зруйнованої війною інфраструктури [15].

Упродовж 2022 р. Держфінмоніторинг співпрацював із Групою з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF). Це насамперед стосувалось постійного обміну інформацією між Держфінмоніторингом та FATF щодо ситуації в Україні, пов'язаної з повномасштабним вторгненням Росії. Зокрема, Держфінмоніторингом на адресу FATF направлено ряд звернень стосовно виключення Росії з FATF та внесення її та Республіки Білорусь до чорного списку FATF. Держфінмоніторинг брав участь у засіданнях Контрольної групи з міжнародного співробітництва (ICRG) та Пленарних засіданнях FATF (м. Берлін, 6-7 та 12-17 червня; м. Париж, 18-21 жовтня). За результатами засідань FATF оприлюднили Публічну заяву та суттєво обмежили Росію в правах та повноваженнях, а також продовжено аргументування позиції України щодо подальших санкцій проти агресора. У грудні 2022 р. Головою Держфінмоніторингу оприлюднено публічний заклик до FATF щодо внесення Росії до «чорного списку» та позбавлення її членства у цій організації, а Європарламент визнав Росію державою-спонсором тероризму та державою, яка використовує засоби тероризму [15].

Держфінмоніторинг упродовж 2022 р. налагодив співпрацю з Комітетом експертів Ради Європи з оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEYVAL). Протягом звітного періоду здійснювався постійний обмін інформацією між Держфінмоніторингом та Комітетом Ради Європи MONEYVAL стосовно російської агресії в Україні. А 16.03.2022 р. Комітетом Ради Європи прийнято рішення про виключення Росії з Ради Європи та зі складу Комітету експертів Ради Європи із взаємної оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEYVAL). Представники Держфінмоніторингу брали участь у засіданні Робочої групи з оцінок та 63-ому Пленарному засіданні Комітету експертів Ради Європи з оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (м. Страсбург,

16-20 травня 2022). З 5 по 9 грудня 2022 р. представники Держфінмоніторингу брали участь у засіданнях Робочої групи з оцінок та 64-му Пленарному засіданні Комітету MONEYVAL, де було представлено інформацію про роботу національної системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму і фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення в умовах російської агресії. Водночас, Україною було підтверджено дотримання усіх міжнародних зобов'язань у сфері фінансового моніторингу з урахуванням об'єктивних обставин функціонування антилегалізаційної системи. Окрім цього, Секретаріатом MONEYVAL повідомлено про призупинення процесу обов'язкового звітування про процеси протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення до нормалізації ситуації в Україні.

Упродовж 2022 р. Держфінмоніторинг успішно співпрацював з Егмонтською групою підрозділів фінансової розвідки. Постійно здійснювалась комунікація із керівництвом та Секретаріатом Егмонтської групи підрозділів фінансової розвідки щодо ситуації в Україні, у зв'язку з чим Головою Егмонтської групи було оприлюднено офіційну заяву про російську військову агресію проти України із засудженням дій Росії. За ініціативи Держфінмоніторингу й у співпраці зі значною кількістю іноземних підрозділів фінансових розвідок посилено роботу з розслідування злочинів щодо використання віртуальних активів за участі фізичних та юридичних осіб з Росії, колаборантів та пов'язаних з ними осіб. У рамках заходів 28-го Пленарного засідання Егмонтської групи (10-15 липня, м. Рига) Держфінмоніторингом разом з представником FATF та ПФР Бельгії представлено ключові результати та практичні рішення щодо глобальних та національних заходів з повернення активів. Варто зазначити, що це питання є особливо важливим в контексті боротьби з російською агресією проти України. Представники Держфінмоніторингу брали участь у засіданнях Егмонтської групи, зокрема у

засіданнях робочих груп, регіональної групи EUROPE II та Пленарному засіданні, де Головою Держфінмоніторингу Ігорем Черкаським та Директором ПФР Люксембургу Максом Брауном укладено Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва в обміні фінансовою інформацією стосовно відмивання коштів, пов'язаних предикатних злочинів та фінансування тероризму. Виходячи з прерогативи захисту цілей Егмонтської групи, представників Росії позбавили права займати керівні, консультативні та представницькі посади, проводити засідання та брати участь у проєктах.

Держфінмоніторинг здійснює постійні практичні контакти з підрозділами фінансових розвідок країн світу та відповідними фінансовими регуляторами щодо обміну інформацією та посиленням фінансового нагляду за бізнесом, який має зв'язки з Росією. Ця діяльність спрямована на запобігання поширенню міжнародного тероризму, включаючи блокування фінансових операцій, замороження активів та їх подальшу конфіскацію. Держфінмоніторинг спільно із Міністерством цифрової трансформації України, а також за участі міжнародних експертів упродовж 2022 р. проводили роботу щодо ідентифікації переліку російських криптообмінників з метою повного блокування їх хостингу. Також, у тісній взаємодії з міжнародними і національними криптопровайдерами урухомлено механізм автоматичного блокування криптогаманців з Росії. Водночас, Держфінмоніторингом скеровано звернення до криптовалютної біржі Binance із переліком пропозицій щодо дій зі стримування агресії Росії на ринку віртуальних активів. За результатами цієї діяльності біржа Binance змінила політику та 20.03.2022 р. виключила можливість здійснення P2P транзакцій для ряду російських банків і платіжних систем, які потрапили до санкційного списку.

Упродовж 2022 р. Держфінмоніторинг здійснював міжнародне співробітництво із органами регулювання фінансового сектору майже 140 країн світу щодо посилення заходів з фінансового нагляду стосовно осіб країни-агресора. У зв'язку із російською агресією проти України, Держфінмоніторинг розірвав двосторонні зв'язки із Федеральною службою по фінансовому

моніторингу РФ та Департаментом фінансового моніторингу Комітету державного контролю Республіки Білорусь. Водночас, представники Держфінмоніторингу брали участь у заходах організованих в рамках позабюджетного проєкту «Інноваційні політичні рішення щодо зменшення ризиків з відмивання грошей, пов'язаних з віртуальними активами». Ці заходи відбувались за сприянням ОБСЄ (OSCE) та Управління ООН з питань наркотиків та злочинності (UNODC) (10-11 листопада та 5-7 грудня 2022 р., м. Відень). Основна мета проведених заходів була спрямована на обговорення проблематики відмивання коштів через віртуальні активи, який буде реалізовано упродовж 2022-2024 рр. в Україні, Грузії та Молдові. Саме у цих країнах спостерігається стабільне зростання ринку віртуальних активів при агресивно зростаючому нелегальному майнінгу криптовалют [15].

Яскравим прикладом міжнародного співробітництва органів державного фінансового контролю в особі Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК) є створення порталу “Війна і санкції”, який знаходиться за посиланням – <https://sanctions.nazk.gov.ua/osint/> . Це результат опрацювання сотні різноманітних відкритих реєстрів і баз даних, систематизованих НАЗК у вигляді OSINT-трекера, який містить посилання на близько 1000 реєстрів, сервісів та баз даних для транскордонного пошуку інформації у 80-ти юрисдикціях. Цей новий інструмент дозволяє дослідити всю наявну відкриту інформацію про людей, компанії, майно та багато іншого (табл. 3.).

Таблиця 3.

Структура OSINT-трекера урухомлена Національним агентством з питань запобігання корупції

Країна	Універсальні
Назва	РЕСУРС "OFFSHORELEAKS"
Посилання	offshoreleaks.icij.org
Опис ресурсу	База даних, яка містить відомості про реєстраційні дані та менеджмент понад 810 000 офшорних компаній,

	фондів і трастів, ідентифікованих за допомогою розслідувань журналістів
Наявна інформація	Основні відомості про юридичних осіб
Тег	Корпоративне
Умови	Платно та безкоштовно.

Джерело: сформовано авторами на основі даних [15]

На основі даних табл. 3,, можемо дізнатися про бенефіціарів і осіб які стоїть за 810 000 офшорними компаніями, фондами і трастами. Ці відомості здобуті за допомогою розслідувань журналістів у різноманітних проєктах (Pandora Papers, Paradise Papers, Bahamas Leaks, Panama Papers і Offshore Leaks). Систематизований трекер з іноземними реєстрами та базами даних сприяє застосуванню превентивних методів контролю для контрагентів з метою уникнення контактів з російським капіталом.

Агресія РФ щоденно приносить величезні збитки економіці України, які вже вимірюють сотнями мільярдів доларів США і продовжують зростати. Цієї біди зазнало ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ», зокрема – на Херсонщині. Не зважаючи на створення реєстру збитків у Гаазі, який підтримали близько 50 держав світу, у тому числі усі держави G7 (включаючи США, Канаду та Японію,), кожна компанія має контролювати свої активи самостійно та відображати документально збитки нанесені агресором у результаті воєнних дій. Договір передбачає створення бази даних для фіксації доказів втрат або збитків, завданих державі Україна, фізичним та юридичним особам через протиправні дії російської армії, починаючи з 24 лютого 2022 р. [16]. У зв'язку з такою ситуацією органам державного фінансового контролю України необхідно скоригувати свою діяльність. Якщо в мирних реаліях основною метою державного фінансового контролю було виявлення на підконтрольних суб'єктах господарювання порушень чинного законодавства, ефективності, доцільності й економії при формуванні та використанні державних фінансових та матеріальних ресурсів, визначення відхилень від прийнятих завдань,

попередження фінансових правопорушень та притягнення винних до відповідальності з забезпеченням відшкодування заподіяних збитків, то під час російської агресії в Україні кожен державний контролюючий орган має визначати додаткові завдання виходячи з нових загроз, ризиків і можливостей. Оборотні активи мають вагомий вплив на розвиток ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ». Головною їхньою характерною рисою є те, що їх в умовах війни досить легко втратити. Це зумовлено двома головними причинами: по-перше, захопленням території, на котрій знаходяться об'єкти оборотних активів ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ», пов'язаних сторін або їх партнерів (наприклад, дебіторська заборгованість чи безвідсоткові позики); по-друге, знищення активів ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» унаслідок обстрілів ракетами, артилерією КАБами незалежно до місця знаходження до лінії фронту.

Висновки та пропозиції. Повномасштабна війна та шкода яка завдається компаніям України щодня є значним чинником невизначеності. Головними ризиками на прикладі компанії ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» є: ризик ліквідності, валютні та кредитні ризики. В умовах війни, особливої уваги набуває контроль дебіторської заборгованості, оскільки під час обстрілів наявність доказів втрат є забезпеченням відшкодування коштів у майбутньому. Уся інформація про оборотні активи компанія ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» оприлюднює на своєму офіційному сайті разом із висновком аудитора, оскільки компанія належить до суб'єктів суспільного інтересу які є великими платниками податків.

Діяльність з контролю за наявністю та використанням оборотних активів торговельної компанії ТОВ «АЛЬЯНС МАРКЕТ» в умовах війни має певні особливості. Це стосується в основному організаційного механізму проведення контрольних процедур, що реалізується через відповідні види контролю. Якщо до війни, основними видами контролю були: державний; внутрішній; незалежний та громадський, то тепер додався ще й міжнародний, який дає змогу запобігти співробітництву з підсанкційними компаніями. Яскравим досвідом внутрішнього контролю з використанням ІТ-технологій виділяється компанія

“НІБУЛОН”, яка через програмний продукт “Кабінет постачальника” проводить оперативний контроль стану розрахунків із постачальниками. Упроваджена урядом система Дія дозволяє не тільки залучати ІТ-компанії до вседержавного обліково-аналітичного процесу, але й слугує прикладом використання сучасних технологій для управлінського персоналу компаній з приводу фіксації втрат активів унаслідок воєнних дій агресора. Особливо у цих умовах зріс міжнародний контроль, зокрема структура OSINT-трекера, урухомлена Національним агентством з питань запобігання корупції України дозволяє виявляти кінцевих бенефіціарів пов’язаних з підсанкційними компаніями. Це зменшує ризики для вітчизняних компаній з питань партнерства і покращує прозорість контролю в Україні. Але найбільша перспектива пов’язана із можливостями прогнозування щодо виникнення можливих ризиків зумовлених надзвичайними ситуаціями [9], що сприятиме переорієнтації на превентивні методи боротьби з втратами активів компаніями унаслідок війни в Україні.

Список використаних джерел

1. ПРО СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ: Закон України від 15.07.2021 р. № 1667-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20>.
2. ПРО ОСНОВНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ: Закон України від 26.01.1993 № 2939-XII. Вилучено з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>.
3. Гришук Г. В. (2023). ОБЛІК ВИТРАТ І КОНТРОЛЬ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА : дис.... д-ра філософії; 071 – облік і оподаткування. НУБіП України. Київ. 230: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u145/dis_grishchuk.pdf
4. Дерій В. А. (2012). ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ВИТРАТ ТА ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВ : дис. д-ра екон. наук; спец. 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами

економічної діяльності). Тернопіль : ТНЕУ, 471 с.:
<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/1791/1/dis.pdf>

5. Калюга, Євгенія, et al. (2023). ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ COSO-ERM В УКРАЇНІ. Вісник Економіки, (2): <https://doi.org/10.35774/visnyk2023.02.119>.

6. Коцупатрий М. М., Марчук У. О. (2014). ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ : моногр. Вінниця : ПП «ТД «Едельвейс і К», 2014. 268 с.

7. «НІБУЛОН» ЗАПУСКАЄ БЕТА-ТЕСТУВАННЯ ВЕБ-ВЕРСІЇ «КАБІНЕТУ ПОСТАЧАЛЬНИКА». <https://agrarii-razom.com.ua/news-agro/nibulon-zapuskae-betatestuvannya-veb-versii-kabinetu-postachalnika>.

8. НІБУЛОН підбив підсумки минулого року. (2025). <https://ukragroconsult.com/news/nibulon-pidbyv-pidsumky-mynulogo-roku/>

9. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ: ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ РОЗВИТКУ (2024): колективна монографія / За ред. проф. Куцика П.О. та проф. Яремка І.Й. – Львів: Растр-7, С. 61-87. https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=TM0DjyoAAAAJ&sortby=title&citation_for_view=TM0DjyoAAAAJ:5qfkUJPXOUwC

10. Романів Є.М., Гончарук С.М., Приймак С.В., Даниляк Л.Я. (2015). РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ: монографія / Є.М. Романів, С.М. Гончарук, С.В. Приймак, Л.Я. Даниляк; за заг. ред. проф. Романіва Є.М. – Львів: Простір-М, 174 с.

11. Савчук В., Садовська І., Богданюк О. (2022). АНАЛІТИЧНИЙ КОНТРОЛЬ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА І СОБІВАРТОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки). (2), С. 60–63. Вилучено з: <http://es.khpi.edu.ua/article/view/268693>

12. ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ТОВ “АЛЬЯНС МАРКЕТ”. <https://clarity-project.info/edr/38316777/yearly-finances>
13. Швець В., Юрченко О., Ярига О. (2023). ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНІ СИСТЕМИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ У СФЕРІ ІТ-ІНДУСТРІЇ / The 5th International scientific and practical conference “Progressive research in the modern world” (February 1-3, 2023) BoScience Publisher, Boston, USA. – P. 656-663.
14. Шевчук В. О. (2024). ВІЙНА ТА ПОВОЄННЕ ВІДРОДЖЕННЯ ЕКОНОМІКИ - ПАРАДИГМАЛЬНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ / Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченій 55-річчю кафедри обліку і оподаткування та 85-річчю від дня народження д. е. н., проф. Б. М. Литвина (26-27 вересня 2024 р., м. Тернопіль). Том 1. Тернопіль: ЗУНУ, 2024. 555 с.
15. Shvets, V. (2023). ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ // Administracja w praktyce - nowe wyzwania - Jarosław: RWSTE, С. 54-77. Monohrafiia-ADMINISTRACJA-W-PRAKTYCE-2023.pdf (lnu.edu.ua)
16. Shvets, V. (2022) APPRAISAL OF LOSSES OF CULTURAL AND HISTORICAL HERITAGE IN UKRAINE AS A RESULT OF RUSSIAN AGGRESSION IN THE CONTEXT OF POLISH-UKRAINIAN CROSS-BORDER COOPERATION. Security in crisis situations in the border regions of Poland and Ukraine : Scientific Papers of the International Scientific Conference, Lublin. – P. 165-189. <https://pbu2020.eu/en/librarynews/97#book/>